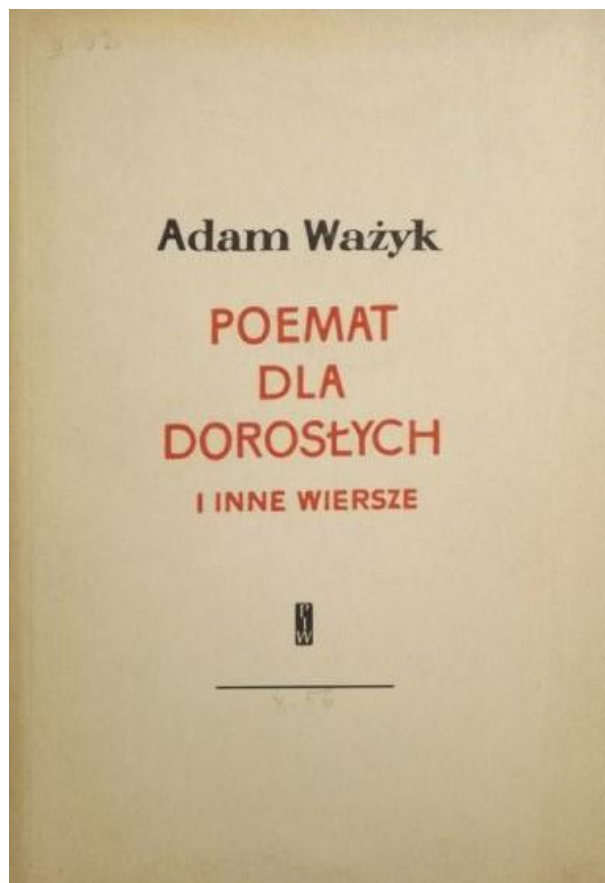

Polski Październik

Sytuacja w PRL po śmierci Stalina

- W Polsce zaczęto powoli wprowadzać zmiany:
 - zgodnie z zaleceniami Moskwy zaczęto odchodzić **od rządów jednostki na rzecz władzy kolegalnej**,
 - zmieniono założenia planu sześcioletniego, aby rozwinąć przemysł lekki (np. spożywczy, włókienniczy).
 - osłabieniu uległ terror – odsunięto osoby najbardziej zaangażowane w stalinowskie represje, zmieniono nazwę MBP na **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW)**,
- W literaturze pojawiły się postulaty przeprowadzenia reform politycznych i krytyka stalinizmu :
 - wiersz Adama Ważyka „Poemat dla dorosłych”,
 - studenckie pismo „Po prostu”,

W Poemacie dla dorosłych Ważyk podjął próbę rozrachunku z epoką stalinizmu w Polsce, krytykując m.in. socrealizm, fałsz propagandy komunistycznej i demoralizację obyczajową robotników, a zwłaszcza jedno z głównych przedsięwzięć stalinizmu w Polsce – Nową Hutę

Walka o władzę w PZPR

- W czasie pobytu w Moskwie w 1956 roku **umarł przywódca PRL Bolesław Bierut**. Po jego śmierci rozpoczął się okres zmian w Polsce.
- **Na krótko na stanowisko I sekretarza PZPR został wybrany Edward Ochab.**
- Rozpoczęła się walka dwóch frakcji o władzę w PZPR? s.183,
 - **Puławianie (Żydzi)** (od ul. Puławskiej w Warszawie) skupiający młodych działaczy, którzy opowiadali się za utrzymaniem systemu socjalistycznego, domagający się reform, mieli poparcie Chruszczowa,
 - **Natolińczycy (chamy)** (od Natolina, gdzie znajdował się pałacyk Rady Ministrów), opowiadali się za dotychczasową polityką, byli przeciwnikami głębszych reform które mogłyby zagrozić komunizmowi,

NOWA KULTURA

TYGODNIK ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH

Cena 1.20 zł – 8 stron

Warszawa, 25 marca 1956 r.

Nr 13 (313) Rok VII

PROLETARIUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

Fot. Mirosław Nulik

Odszedł od nas Bolesław Bierut

Ulica Puławska

Pałac w Natolinie, gdzie spotykali się frakcyjniści

Pierwsze zmiany w PRL po śmierci Bieruta

- Przewagę w PZPR uzyskali ostatecznie Puławianie którzy przedstawili członkom PZPR referat Chruszczowa i oskarżyli swoich przeciwników o stalinizm.
- Kosmetyczne zmiany w PRL – Polska była dalej krajem komunistycznym:
 - informowano Polaków o zbrodniach stalinowskich,
 - odsuwano od władzy osoby kojarzone z rządami Bieruta,
 - ogłoszono amnestię dla więźniów politycznych i rozpoczęto procesy rehabilitacyjne,
 - złagodzono cenzurę,
 - rosło zainteresowanie modą, filmem i muzyką z Zachodu,

Poznański Czerwiec – przyczyny? s.183-184

- Nastawiona na zbrojenia polityka gospodarcza państwa.
- Płace realne wzrosły tylko o 13%, a nie obiecywane 50-60%.
- Wyrzeczenia Polaków nie spowodowały znaczącej poprawy sytuacji materialnej Polaków.
- Polacy poczuli się oszukani, co doprowadziło do wystąpień robotników w Poznaniu.
- **28 czerwca 1956 roku robotnicy w poznańskich Zakładach im. Stalina (obecnie im. Hipolita Cegielskiego) rozpoczęli strajk generalny, który przerodził się w wielotysięczną manifestację, a następnie w walki uliczne - był to Poznański Czerwiec.**
- Termin wystąpień został celowo powiązany z odbywającymi się w tym czasie w mieście **Międzynarodowymi Targami Poznańskimi.**

Poznański Czerwiec - przebieg

- Demonstranci śpiewali po drodze hymn narodowy, "Rotę" i pieśni religijne, między innymi "Boże, coś Polskę" z frazą "Ojczyznę wolną racz nam wrócić Panie, „ Chcemy Polski katolickiej, a nie bolszewickiej”.
- Pojawiły się biało-czerwone sztandary i transparenty z hasłami ekonomicznymi np. "Żądamy podwyżki płac", "Chcemy chleba", czy "Jesteśmy głodni", "My chcemy wolności", czy "Precz z czerwoną burżuazją".

!!!!

Robotniczy bunt rozpoczął się od pokojowej manifestacji na ulicach Poznania

Manifestacja

Manifestanci podczas przemarszu

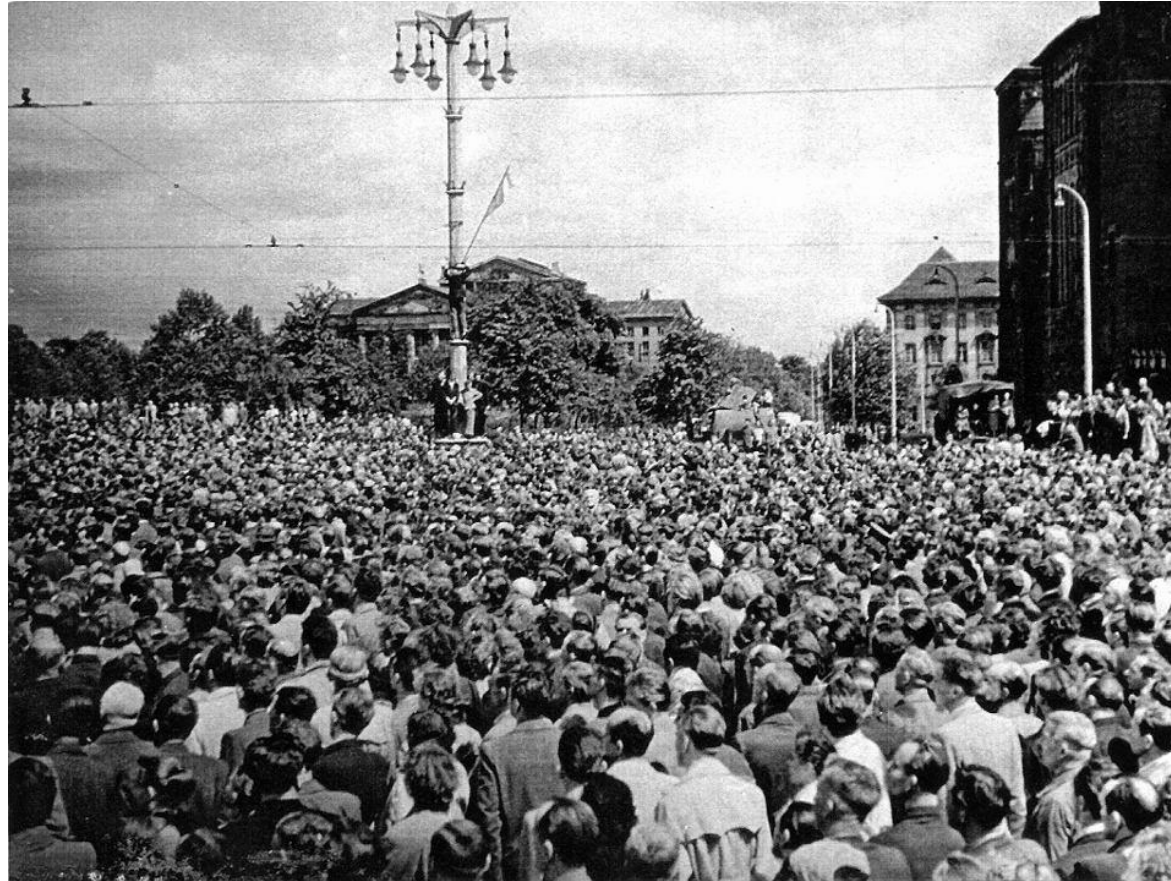
Robotnicy w Poznaniu

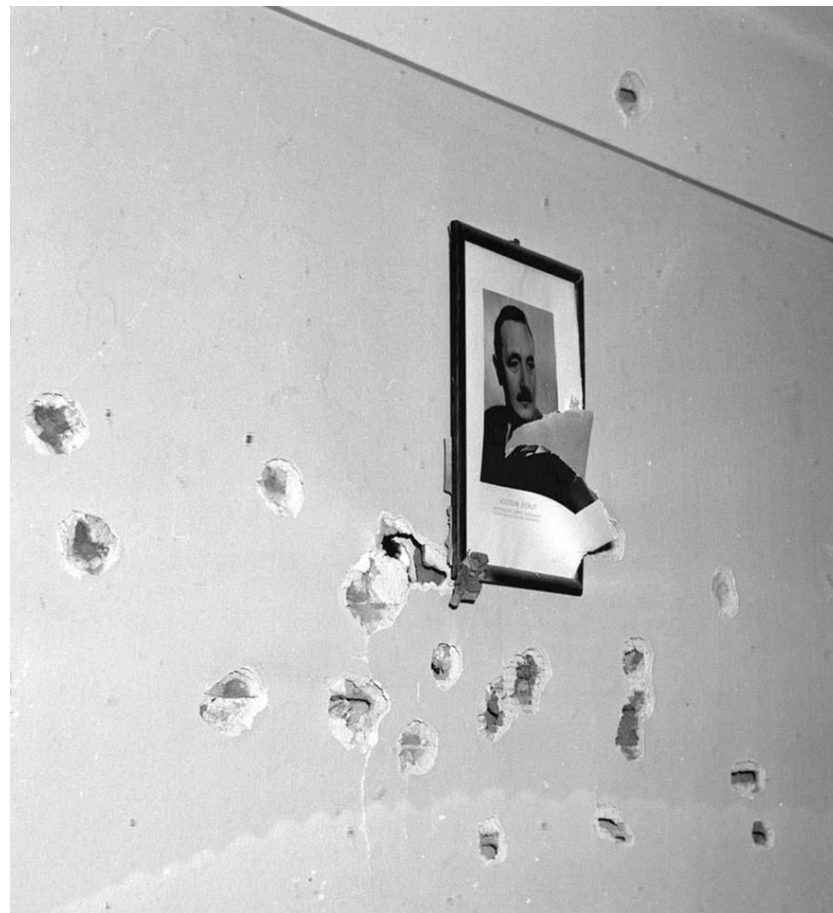
100 tysięczny tłum zgromadził się na Placu Stalina
(dzisiaj Plac Adama Mickiewicza)

Poznański Czerwiec - przebieg

- Gdy pojawiła się plotka o aresztowaniu delegacji robotniczej, demonstranci zaatakowali kilka budynków, m.in. Komitet Wojewódzki PZPR, więzienie, Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego, gdzie padły pierwsze strzały.
- Rozpoczęła się wymiana ognia, a wkrótce walki objęły całe miasto. Robotnicy używali butelek z benzyną oraz broni zdobytej w więzieniu i na posterunkach MO, w sumie około 200 sztuk broni.
- Do tłumienia demonstracji postanowiono użyć wojska. Władze wprowadziły blokadę telekomunikacyjną miasta i godzinę policyjną między 21.00 a 4 rano.

Ostrzelany portret I sekretarza KC PZPR Bolesława Bieruta w jednym z gabinetów w gmachu Urzędu ds. Bezpieczeństwa Państwa w Poznaniu

Manifestanci uciekają przed kulami padającymi z budynku WUBP

Wynoszenie rannego spod ognia z gmachu WUBP

Czołgi wysłane na pomoc obleżonemu gmachowi WUBP

Zniszczony samochód WUBP

Poznański Czerwiec - przebieg

- 29 czerwca wieczorem **premier Józef Cyrankiewicz** wygłosił przemówienie radiowe, w którym padła między innymi słynna groźba, że **"każdy prowokator czy szaleniec, który odważy się podnieść rękę przeciw władzy ludowej, niech będzie pewien, że mu tę rękę władza ludowa odrąbie"**.
- Pojedyncze walki w mieście trwały jeszcze 30 czerwca rano.
- Brakuje dokładnych danych co do ofiar. W dawniejszej literaturze przedmiotu podawano liczbę 73 lub 74. Najnowsze badania mówią o 57 ofiarach, a pion śledczy IPN podaje liczbę 58. **Najmłodszą ofiarą buntu był Romek Strzałkowski, który miał zaledwie 13 lat.**

POZNAŃ '56

Romek Strzałkowski
Strzałkowski Romek

Poznański Czerwiec - znaczenie

- **Poznański czerwiec był pierwszym w dziejach PRL buntem robotniczym o znaczeniu ogólnopolskim.**
- **Według historyków było to ostatnie zbrojne powstanie i pierwszy strajk na taką skalę przeciwko komunistycznym władzom.**

Czołgi na opustoszałym Placu Stalina

Pomnik ku czci ofiar „Poznańskiego Czerwca”

Mural poświęcony wydarzeniom czerwca 1956 roku w Poznaniu

Przejęcie władzy przez Władysława Gomułkę

- Informacja o walkach w Poznaniu została przekazana Polakom za pośrednictwem **Radia Wolna Europa** – brutalna rozprawa z robotnikami wywołała oburzenie w społeczeństwie polskim i przyspieszyła zmiany w **PZPR**.
- W październiku zaproponowano zmiany na stanowisku **I sekretarza PZPR** – miał nim zostać więziony w czasach stalinowskich **Władysław Gomułka**. W tym samym czasie **do Warszawy przybył Nikita Chruszczow**, który obawiał się zniesienia przez Gomułkę komunizmu i wystąpienia Polski z Układu Warszawskiego. Jednocześnie stacjonujące w Polsce wojska sowieckie szykowały się do interwencji w Warszawie.
- Po wielogodzinnej rozmowie Chruszczowa i Gomułki w Belwederze, udało się przekonać Chruszczowa, że zmiana sekretarza partii nie wpłynie na ustrój kraju i sojusz z ZSRS. **Dzięki poparciu puławian w październiku 1956 roku Gomułkę wybrano na I sekretarza KC PZPR.**

Nikita Chruszczow i Władysław Gomułka

„Odwilż gomułkowska” w Polsce

- Wybór Gomułki na I sekretarza PZPR wywołał entuzjazm w polskim społeczeństwie.
- Zmiany w Polsce w początkach rządów Gomułki:
 - amnestia dla więźniów politycznych,
 - anulowano wyroki dla uczestników Poznańskiego Czerwca,
 - procesy rehabilitacyjne niesłusznie oskarżonych w czasach stalinowskich,
 - zaniechano kolektywizacji rolnictwa,
 - poprawie uległy stosunki Kościół – państwo,
 - ponownie zezwolono na naukę religii w szkole,
 - z polskiego wojska odwołano sowieckich oficerów i doradców,
 - zreformowano system zarządzania gospodarką oraz aparat bezpieczeństwa, tworząc **Służbę Bezpieczeństwa (SB)**,
- Podczas wizyty w Moskwie Gomułka uregulował kwestię stacjonowania Armii Sowieckiej w Polsce i podpisał porozumienie umożliwiające powrót do kraju Polakom, którzy znaleźli się na terenie ZSRS po II wojnie światowej.

Gomułka na placu Defilad w Warszawie (1956)

Koniec „odwilży gomułkowskiej” w Polsce

- Po wyborach na szefa partii, począwszy do stycznia 1957 roku, Gomułka zaczął ograniczać swobody obywatelskie i wycofywać się z polityki demokratyzacji kraju. Nasiliły się represje paralizujące aktywność społeczną.
- **Symbolem niekorzystnych zmiany było zamknięcie tygodnika „Po prostu”, który opowiadał się za kontynuowaniem reform.**

Zadanie domowe

Zadanie domowe

- Proszę z zrobienie notatki do zeszytu na podstawie prezentacji.
- Ćwiczenia s.78,79/ 1,2,3,4,